

Huvudman

VAGGERYDS KOMMUN
info@vaggeryd.se

Beslut

Datum 2025-06-26

Dnr SI 2024:4646

Sida 1 (34)

Ärendet

Tillsyn av grundskolan Hjortsjöskolan 7–9 i Vaggeryds kommun; nu fråga om uppföljning av beslut den 26 november 2024

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Vaggeryds kommun att senast **torsdag den 8 januari 2026** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande garanterad undervisningstid samt skolans åtgärdande arbete med att skapa trygghet och motverka kränkande behandling. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Om Vaggeryds kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras. Skolinspektionen vill erinra om att det i beslutet den 26 november 2024 konstaterades att bristerna utgjorde ett allvarligt missförhållande. Detta innebär att om det uppstår nya allvarliga brister i verksamheten inom två år från den 26 november 2024 så kan verksamhetsförbud eller statliga åtgärder för rättelse aktualiseras på nytt.

Vaggeryds kommun ska vidta följande åtgärder

Garanterad undervisningstid

1. Se till att alla elever får minst den garanterade undervisningstiden i alla ämnen. Detta innebär att huvudmannen ska säkerställa att alla elever får minst den garanterade undervisningstiden ämnena slöjd, moderna språk, matematik och engelska samt i de samhälls- och naturorienterande ämnena, om inte avvikelser är beslutade genom anpassad studiegång, anpassad timplan eller prioriterad timplan. Av redovisningen ska det framgå vilken undervisningstid eleverna har fått i ämnena i respektive årskurs under högstadiet fram till och med den 19 december 2025. (10 kap. 5 § skollagen, 9 kap. 3 och 4 §§ skolförordningen samt bilaga 1 till skolförordningen, timplan för grundskolan).

Skolans åtgärdande arbete med att skapa trygghet och motverka kränkande behandling

1. Se till att rektorn tillsammans med lärare och personal i elevhälsan följer upp och analyserar om skolpersonal agerar och om de har förutsättningar och ges det stöd som behövs för att kunna agera när elever utsätts för kränkande behandling. Inkom med en redogörelse för uppföljningens resultat, analysen av resultatet samt eventuella beslutade eller genomförda åtgärder. (4 kap. 3 och 4 §§, 5 kap. 6 § första och andra stycket skollagen, förordning (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen, och fritidshemmet (Lgr 22), 2.1 Normer och värden och 2.2 Kunskaper)
2. Se till att rektorn tillsammans med lärare och personal i elevhälsan följer upp och analyserar om skolpersonal, som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten, anmäler detta till rektorn. I detta ingår att följa upp och analysera om skolpersonal har förutsättningar och ges det stöd som behövs för att kunna anmäla när elever utsätts för kränkande behandling. Inkom med en redogörelse för uppföljningens resultat, analysen av resultatet samt eventuella beslutade eller genomförda åtgärder. Inkom även med antalet genomförda anmälningar under höstterminen 2025. (4 kap. 3 och 4 §§, 5 kap. 6 § första och andra stycket skollagen, 6 kap. 5 och 10 §§, Lgr 22, 2.1 Normer och värden och 2.2 Kunskaper)

Avstående från ingripande

Skolinspektionen avstår med stöd av 26 kap. 12 § p. 3 skollagen (2010:800) från att ingripa mot Vaggeryds kommun avseende brister rörande studiehandledning på modersmålet. Skolinspektionen avslutar därmed ärendet i denna del.

Beslutet om avstående från ingripande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i de delar det avser skolans val, undervisning i svenska som andraspråk, individuella studieplaner för nyanlända, extra anpassningar, skolans arbete med särskilt stöd samt skolans förebyggande arbete med att skapa trygghet och motverka kränkande behandling.

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen.lund@skolinspektionen.se, eller per post till

Skolinspektionen, Box 156, 221 00 Lund. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr 2024:4646) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har hösten 2024 genomfört en tillsyn av Hjortsjöskolan 7–9 i Vaggeryds kommun. Tillsynen har omfattat bestämmelser gällande skolans val, garanterad undervisningstid, undervisning i svenska som andraspråk, extra studietid, studiehandledning på modersmålet, individuella studieplaner för nyanlända elever, extra anpassningar och särskilt stöd, ordningsregler, skolans åtgärdande arbete för att skapa studiero samt skolans arbete med att skapa trygghet och motverka kränkande behandling.

Skolinspektionen har den 26 november 2024 beslutat att förelägga Vaggeryds kommun att vid vite av 1 500 000 kronor senast den 25 april 2025 vidta åtgärder för att avhjälpa brister rörande skolans val, garanterad undervisningstid, undervisning i svenska som andraspråk, extra studietid, studiehandledning på modersmålet, individuella studieplaner för nyanlända elever, extra anpassningar och särskilt stöd samt skolans arbete med att skapa trygghet och motverka kränkande behandling.

Vaggeryds kommun har den 23 april 2025 inkommit med en redovisning av vidtagna åtgärder med anledning av föreläggandet.

Skolinspektionen har den 20 – 21 maj 2025 genomfört intervjuer med elever, lärare, personal i elevhälsan och rektorn. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bland annat huvudmannens fördelning av undervisningstid, klassscheman, planen mot kränkande behandling, skolans lektionsrutin, ordningsregler och konsekvensplan samt åtgärdsprogram. Huvudmannen har getts tillfälle att yttra sig över allt material av betydelse för beslutet.

Skolinspektionen har i nu aktuellt ärende tagit ställning till om Vaggeryds kommun har följt föreläggandet samt om påtalade brister har avhjälpits.

Frågan om utdömande av vitesbeloppet i Skolinspektionens beslut den 26 november 2024 kommer att behandlas separat.

Motivering av beslutet

Skolinspektionen redogör först för de omständigheter som framkommit i tillsynsutredningen och som ligger till grund för myndighetens bedömning, därefter anges de bestämmelser som tillämpas och slutligen redovisar Skolinspektionen sin bedömning i det här fallet.

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande

Garanterad undervisningstid

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Bakgrund

Skolinspektionen bedömde i beslut den 26 november 2024 att eleverna på Hjortsjöskolan inte fick sin garanterade undervisningstid i ett flertal ämnen. Utredningen visade att elevernas schemalagda undervisningstid understeg den minsta garanterade undervisningstiden enligt nationell timplan med totalt 81 timmar och att eleverna enligt dessa scheman fick 13 timmar för lite undervisningstid i de naturorienterande ämnena (NO), 49 timmar för lite undervisningstid i de samhällsorienterande ämnena (SO), 10 timmar för lite undervisningstid i slöjd, 5 timmar för lite undervisningstid i språkval, 2 timmar för lite undervisningstid i matematik och 2 timmar för lite undervisningstid i engelska jämfört med den nationella timplanen för årskurserna 7-9. Skolinspektionens utredning visade även att eleverna i åtminstone ämnena språkval (spanska), NO-ämnena, SO-ämnena, slöjd, matematik och engelska under innevarande och föregående läsår hade förlorat ytterligare undervisningstid till följd av inställda lektioner och inställd lektionstid för förflyttning mellan lektioner. Intervju med rektorn visade att eleverna inte hade kompenserats för den undervisningstid de förlorade under föregående läsår till följd av inställda lektioner. Härtill visade intervjuer med såväl elever som personal att lektioner även innevarande läsår blev inställda på grund av schemabrytande dagar.

Huvudmannens fördelade och skolans schemalagda undervisningstid

Huvudmannen har i sin redovisning av vidtagna åtgärder med anledning av vitesföreläggandet inkommit med beslutad fördelning av undervisningstid, skolans timplan, samt klassscheman. Av skolans timplan framgår att huvudmannen har fördelat undervisningstid i enlighet med nationell timplan i samtliga ämnen. I ämnena teknik och musik har huvudmannen fördelat exakt antal undervisningstimmar som regleras i den nationella timplanen för högstadiet i grundskolan. I flertalet andra ämnen, bland annat ämnena slöjd och engelska samt NO och SO har huvudmannen fördelat mellan 1 och 2 undervisningstimmar mer än vad som regleras i den

nationella timplanen för högstadiet i grundskolan. I ämnet matematik har huvudmannen fördelat 3,5 undervisningstimmar mer än vad som regleras i den nationella timplanen för högstadiet i grundskolan. Av timplanen framgår att huvudmannen har fördelat undervisningstiden på 35,6 veckor per läsår. Genomgång av inskickade scheman visar vidare att undervisningstid är schemalagd utifrån den fördelning som huvudmannen har gjort.

Samtliga elever, lärare, representanter för elevhälsan och rektorn uppger i intervjuer att eleverna har fått nya uppdaterade scheman sedan terminsstart i januari 2025 och att de följer dessa scheman. Lärare säger också att det har skett mindre justeringar i elevernas scheman både före och efter jullovet men att de stora förändringarna skedde i samband med vårterminens start 2025. Vidare säger lärare och rektorn att skolan har utgått från huvudmannens timplan vid schemaläggningen.

Elevernas faktiska undervisningstid

Inställda lektioner och förflyttningstid

Av inkomna scheman i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder framgår att det är mellan fem och tio minuters rast mellan alla lektioner, med undantag för idrott och hälsa där det är mellan 15 och 20 minuters rast före och efter lektionerna. Huvudmannen uppger vidare i sin redovisning av vidtagna åtgärder att endast en lektion blivit inställd under vårterminen 2025. Huvudmannen uppger även att scheman har justerats för att möjliggöra förflyttningar mellan lektioner. Skoldagen har delvis förlängts för att skapa utrymme för övergångarna mellan lektionerna.

Såväl elever som lärare, representanter för elevhälsan och rektorn uppger i intervju att totalt en till två lektioner har ställts in sedan Skolinspektionens besök i september 2024. Samtliga elever och lärare säger att eleverna haft vikarier som arbetat med det tänkta ämnet för lektionen då lärare varit frånvarande av något skäl. Flera elever säger vidare att det var mindre förflyttningstid i deras tidigare scheman och att de nu hinner gå till sina skåp och hämta saker mellan sina lektioner. Flera lärare säger att det fortfarande är tajt om tid mellan lektioner i schemat, men att eleverna nu hinner till sina lektioner. Rektorn bekräftar att det fortfarande är tajt i elevernas scheman, men säger att tiden räcker och att elever nu hinner till lektionerna.

Huvudmannens säkerställande av att eleverna får sin garanterade undervisningstid

Av huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder med anledning av vitesföreläggandet framgår att huvudmannen direkt efter Skolinspektionens beslut såg över skolans och kommunens timplan så att

den överensstämmer med lagstadgad timplan för grundskolan. Vidare framgår att biträdande rektor arbetade fram nya scheman som började gälla från och med vårterminens start 2025. De nya schemana säkerställer, enligt huvudmannen, att undervisningstiden är i enlighet med de lagstadgade kraven och är beräknat utifrån 35,6 veckor vilket motsvarar 178 skoldagar. Huvudmannen uppger också att undervisningstiden för ämnena slöjd, språkval, matematik och engelska samt NO och SO följer den lagstadgade undervisningstiden.

Av huvudmannens redovisning framgår dock inte hur mycket undervisningstid eleverna har fått i respektive ämne som föreläggandet omfattar (NO, SO, slöjd, språkval, matematik och engelska) under sin högstadietid fram till den 18 april 2025.

På fråga om någon representant från huvudmannen nämnt något om kompensation för den undervisningstid som elever förlorat tidigare terminer uppger flera lärare att de inte vet. På frågan om skolan har kompenserat eleverna i årskurs 9 för den undervisningstid som tidigare ställts in svarar flera lärare nej och säger att det nog inte finns någon plan för det.

Huvudmannen har den 28 maj 2025 ombetts att inkomma med en redovisning av vilken undervisningstid eleverna har fått i ämnena slöjd, moderna språk, matematik och engelska samt i de samhälls- och naturorienterande ämnena i respektive årskurs fram till och med den 18 april 2025, i enlighet med föreläggandet i beslut den 26 november 2024. Huvudmannen har även ombetts besvara hur huvudmannen säkerställer att eleverna som nu går i årskurserna 8 och 9 får sin garanterade undervisningstid i dessa ämnen under sin högstadietid.

Huvudmannen har inkommit med yttrande och en sammanställning över fördelad undervisningstid i samtliga ämnen i minuter per ämne och årskurs under perioden 8 januari – 11 april 2025. Huvudmannen uppger att de har utgått ifrån den tid respektive årskurs fått i de aktuella ämnena under den redovisade perioden, därefter har tid som gått bort i samband med ämnesövergripande dagar räknats bort och till sist har tid som eleverna får i stället under de ämnesövergripande dagarna lagts till. Huvudmannen uppger att de ser att under den här perioden ligger några ämnen på för lite tid, exempelvis matematik. Totaltiden över hela året uppnås ändå enligt huvudmannen eftersom eleverna får extra tid i samband med exempelvis nationella prov som genomförs både före jul och efter den här tidsperioden. Även slöjden ligger på för lite tid, men det har kompenserats efter denna tidsperiod och det syns därför inte i redovisningen. Vidare framgår av redovisningen att huvudmannens uppfattning är att liknande kompensation mellan ämnen har gjorts även tidigare läsår för eleverna som nu går i årskurserna 8 och 9. Utifrån det är huvudmannens bedömning att eleverna fått sin garanterade undervisningstid i dessa ämnen under sin högstadietid.

För att säkerställa detta ännu tydligare fortsättningsvis kommer huvudmannen från och med höstterminen 2025 att begära in en planering av den faktiska tiden för varje läsår. Där ska det framgå hur tiden fördelats i schema samt i ämnesövergripande aktiviteter, i syfte att säkerställa att varje elev får sin garanterade undervisningstid. Huvudmannen uppger även att de arbetar aktivt med att säkerställa att eleverna får sin garanterade undervisningstid, även om det i vissa fall kan vara utmanande att exakt beräkna tiden för respektive klass.

Bortfall av schemalagd undervisningstid på grund av schemabrytande dagar

Av intervjuer med elever, lärare och representanter för elevhälsan framgår att det finns flera schemabrytande dagar under läsåret på skolan. Under dessa dagar arbetar eleverna ibland med innehåll som är kopplat till det ämne de skulle läst enligt schema, men flertalet dagar genomför eleverna aktiviteter som inte motsvarar de ämnen de enligt schema skulle haft. En lärare säger att personalen inte har räknat på vilka ämnen som ställs in i och med de schemabrytande dagarna. Lärarna säger att de schemabrytande dagarna ska involvera flera ämnen. Samtliga lärare säger dock att de inte vet om schemaläggaren tar hänsyn till vilka ämnen det är som blir inställda vid de schemabrytande dagarna. På fråga om schemaläggaren har undersökt med lärarna vilka ämnen som blir inställda svarar flera lärare nej. Rektorn säger att en del schemabrytande dagar är kopplade till ämnen, men det är inte helt tydligt. Rektorn ger exempel på att de till exempel inte räknat på om ämnet musik får tillbaka tid om musik gått bort vid exempelvis nationella prov i SO. Biträdande rektorn säger att den totala tiden är säkrad, men inte tid per ämne. På frågan om någon räknat på antalet undervisningstimmar som försvunnit under terminen, exempelvis i musik, svarar rektorn att de i dagsläget inte har lagt ut extra tid eller räknat på vilka ämnen som har förlorat undervisningstid. De har funderat på att lägga ut mer undervisningstid med marginal, men det är inte något de har genomfört nu.

Huvudmannen har den 28 maj 2025 ombetts att inkomma med uppgifter om samtliga schemabrytande dagar under vårterminen 2025, vilka veckodagar respektive schemabrytande dag infaller, vilken eller vilka årskurser som de schemabrytande dagarna omfattar samt i förekommande fall vilket eller vilka ämnen som de schemabrytande dagarna omfattar. Av huvudmannens redovisning framgår att årskurs 8 har tolv schemabrytande dagar under vårterminen 2025, varav fyra omfattar del av dag för årskurs 8. Vidare framgår att årskurs 9 har 16 schemabrytande dagar under vårterminen 2025, varav tio omfattar del av dag. I redovisningen anges skälen till de ämnesövergripande dagarna, så som exempelvis idrottsdag, PRAO eller nationella prov. Vidare anges i redovisningen att de schemabrytande dagarna, för respektive dag, innehåller allt från ett till tio preciserade ämnen. När flera ämnen är redovisade framgår dock inte i

vilken omfattning i tid som respektive ämne ingår i den schemabrytande dagen. Slutligen anges i samtliga fall då den schemabrytande dagen utgörs av nationella prov, att ämnesinnehållet för den schemabrytande dagen är det ämne som det nationella provet omfattar. Huvudmannen uppger att de vid schemabrytande aktiviteter planerar så att tiden används effektivt till ämnesövergripande eller ämnesrelaterade insatser och så att undervisningens syfte och progression fortsatt tillgodoses. När schemabrytande aktiviteter äger rum är arbetslagens uppdrag att planera aktiviteten utifrån olika ämnens kursplan och lärandemål.

Rättslig reglering

Av 10 kap. 5 § skollagen framgår att den totala undervisningstiden för varje elev i grundskolan ska vara minst 6 890 timmar.

Enligt 9 kap. 3 § finns bestämmelser om fördelning av den garanterade undervisningstiden (timplan) i bilaga 1. Huvudmannen får besluta om ytterligare undervisningstid utöver den garanterade undervisningstiden. Av 9 kap. 4 § skolförordningen framgår att huvudmannen efter förslag från rektorn beslutar om fördelning mellan årskurserna av undervisningstiden.

I bilaga 1 till skolförordningen anges för varje ämne och stadium den undervisningstid i timmar som elever i grundskolan minst har rätt till. Enligt timplanen ska eleverna ha minst 2 634 timmars undervisning på högstadiet. Vidare ska eleverna på högstadiet ha minst 289 timmars undervisning i NO varav minst 80 timmar i vardera av ämnena biologi, fysik och kemi, 405 timmars undervisning i SO, varav minst 80 timmar i geografi, 100 timmar i historia, 80 timmar i religionskunskap och 90 timmar i samhällskunskap, 140 timmars undervisning i slöjd, 290 timmars undervisning i svenska eller svenska som andraspråk, 272 timmars undervisning i språkval, 200 timmars undervisning i engelska och 400 timmars undervisning i matematik.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionens utredning visar att huvudmannen har vidtagit vissa åtgärder för att se till att eleverna får sin garanterade undervisningstid och att huvudmannen numera fördelar undervisningstid i enlighet med nationell timplan, att undervisningstid schemaläggs utifrån denna fördelning, att undervisningstid inte faller bort på grund av förflyttning samt att lektioner inte längre ställs in på grund av lärares frånvaro. Skolinspektionen bedömer därmed att huvudmannen till viss del har följt föreläggandet.

Skolinspektionen konstaterar dock också att huvudmannen inte kan redovisa hur mycket undervisningstid elever i årskurserna 8 och 9 har fått i ämnena slöjd, språkval, matematik och engelska samt NO och SO under sin

högstadietid fram till den 18 april 2025. Eftersom huvudmannen inte kan redovisa hur mycket undervisningstid eleverna har fått i respektive ämne och årskurs under denna tid, kan Skolinspektionen inte heller bedöma om eleverna får, eller har fått, sin garanterade undervisningstid i dessa ämnen. Skolinspektionen kan dock konstatera att endast enstaka undervisningstimmar, utöver de lagstadgade, numera är fördelade och schemalagda i dessa ämnen. Vidare visar intervjuer med lärare att elever inte har getts någon kompensation för den undervisningstid som de tidigare förlorat. Att eleverna i årskurs 9 har fått, samt att eleverna i årskurs 8 kommer att få, den totala garanterade undervisningstiden i dessa ämnen är därför inte sannolikt. Utredningen visar vidare att ordinarie undervisningstid i flera fall ställs in på grund av schemabrytande aktiviteter i årskurserna 8 och 9. Eftersom huvudmannen inte kan redogöra för i vilken utsträckning undervisningstid i olika ämnen omfattas av de schemabrytande dagarna kan Skolinspektionen inte heller i detta fall bedöma om eleverna ges sin garanterade undervisningstid. Skolinspektionen kan dock konstatera att huvudmannen vid schemabrytande aktiviteter på grund av nationella prov felaktigt räknar in att eleverna har fått undervisningstid i det ämne som det nationella provet avser. Skolinspektionen kan också konstatera att det till följd av de schemabrytande dagarna även finns en uppenbar risk att eleverna inte får sin garanterade undervisningstid i ämnena teknik och musik, eftersom huvudmannen har fördelat och skolan schemalagt undervisningstid i dessa ämnen utan någon marginal i förhållande till den nationella timplanen för högstadiet.

Mot denna bakgrund gör Skolinspektionen bedömningen att huvudmannen inte har vidtagit tillräckliga åtgärder för att säkerställa att eleverna får sin garanterade undervisningstid i samtliga ämnen och att bristen därmed kvarstår.

Skolans åtgärdande arbete med att skapa trygghet och motverka kränkande behandling

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Bakgrund

Skolinspektionen bedömde i beslut den 26 november 2024 att det fanns allvarliga och omfattande brister i skolans arbete för att skapa trygghet och för att motverka kränkande behandling. Bristerna bestod bland annat i att lärare inte agerade vid och inte anmälde alla händelser som kan utgöra kränkande behandling. Intervjuer med lärare visade att skälet till att de inte alltid agerade var att toleransnivån för vad som är en kränkning var hög, då det skedde så mycket kränkningar på skolan, samt att lärare inte alltid

vågade agera då de var rädda för vissa elever. Intervjuer med lärare, personal i elevhälsan och rektorn visade vidare att skälet till att lärare inte alltid anmälde händelser som kan utgöra kränkande behandling var att lärarna inte hann samt att det digitala system som de ska göra anmälningarna i var svårt att använda.

Redovisade åtgärder

Huvudmannen har i sin redovisning av vidtagna åtgärder med anledning av vitesföreläggande uppgett bland annat följande. Lärare har vid flera tillfällen fått information om när och hur läraren ska agera och anmäla när en händelse kan utgöra kränkande handling. Det finns en tydlig rutin som innebär att den personal som uppmärksammar händelsen, med vissa undantag, alltid ansvarar för anmälan samt för hela utredningen från börjat till slut. Lärarna har även fått information om att de kan ta hjälp av skolans trygghetsteam eller någon från elevhälsan. Informationen har bland annat getts till personalen vid varje arbetsplatsträff under december till april.

Sedan i november och under hela våren sker en förstärkt uppföljning av dokumenterade kränkingsanmälningar varje månad med avstämning. Påminnelse sker när det saknas utredning och avslut på kränkingsanmälningar. Förstärkning av ytterligare en skolkurator på 20 procent har också skett under vårterminen 2025 för att få i gång insatserna. Sedan den 26 november 2024 till och med den 14 april 2025 har 21 kränkingsanmälningar inkommit jämfört med 10 anmälningar samma period förra året.

Huvudmannen har i sin redovisning av vidtagna åtgärder avseende bristen på det förebyggande arbetet för att skapa trygghet och motverka kränkande behandling (se s. 29) inte redovisat någon uppföljning och analys över om skolpersonalen har förutsättningar och ges det stöd som behövs för att kunna agera när elever utsätts för kränkande behandling.

Uppföljningsbesök

Agera mot kränkande behandling

I intervjuer med elever framgår att flera elever upplever sig trygga på skolan och att skojbråk och att elever knuffas har minskat. På frågan om eleverna tror att samtliga elever på skolan känner sig trygga svarar dock flera elever nej. Flera elever uppger att det exempelvis fortfarande förekommer bråk, mobbing och ett hårt språkbruk på skolan, att det förekommer dagligen och även på lektionstid. En elev säger att det har blivit normaliserat med mycket svordomar och hårda ord i korridoren som lärare inte lägger märke till och flera elever säger att lärare måste agera tidigare och säga till direkt. På frågan om personal agerar när det sker kränkningar säger flera elever att det beror på vilken lärare eller personal det är. Eleverna säger att vissa lärare bara går förbi medan andra säger till

när de ser att de sker saker. Flera elever säger att personal inte alltid agerar, att personal finns där det sker incidenter men att de inte gör så mycket åt det som händer. Vidare säger flera elever att de tror att anledningen till att personal inte agerar är att det inte finns lärare överallt på skolan och att det behövs mer personal i korridorerna. En elev säger också att lärarna har för mycket att göra. Flera elever säger att de tror att lärare inte orkar agera eller inte vill bli påhoppade själva.

På frågan hur elevernas upplevda trygghet är numera säger flera lärare att det känns som att det har blivit bättre och att de upplever en generell förbättring kring tryggheten. Flera lärare säger också att de tror att all personal agerar vid kränkningar samt att ledningen har varit tydlig med att lärare ska agera. På frågan om samtlig personal agerar när det sker incidenter säger dock flera lärare att det är svårt att hinna med och att de inte hinner agera på allt. En lärare säger att om de skulle ta tag i alla incidenter som sker skulle de inte hinna arbeta. En annan lärare säger att alla inte agerar och att det kan bero på vilken relation man har till eleven. Ytterligare en lärare säger att vissa kollegor nog undviker att säga till för att de inte vågar. Några lärare säger också att det inte finns några gemensamma diskussioner i personalgruppen kring var gränsen går för kränkande behandling. Flera lärare säger att de har diskuterat att skolan ska återgå till ett schemalagda rastvakter inför kommande läsår samt att det just nu är god täckning i matsalen, men att de finns andra ytor som personalen kan ha bättre uppsikt över.

Flera representanter för elevhälsan säger att deras bild är att lärare oftast säger till när det sker kränkningar och att skolan har blivit lugnare. En representant för elevhälsan säger att rektorn har varit tydlig med när personalen ska agera och att eleverna är allas ansvar. Några representanter för elevhälsan säger också att de aldrig hört en lärare säga rakt ut att de inte vågar agera vid kränkningar. Däremot säger flera representanter för elevhälsan att enkätsvar visar att elever inte anser att det finns vuxna i alla utrymmen på skolan och att vuxna inte alltid agerar vid behov. En representant för elevhälsan säger att elevhälsan har tryckt på att det behövs fler vuxna ute på rasterna och att vuxna måste synas mer, men att det just nu inte finns ett rastvaktschema.

Rektorn uppger i intervju att personalen kontinuerligt arbetar med att skapa en gemensam syn på hur man agerar redan innan problem uppstår, men att det fortfarande finns skillnader inom personalgruppen och att personalen inte agerar på samma sätt. På frågan om rektorn delar elevernas bild av att lärarna agerar i större utsträckning än tidigare, men att det inte alltid agerar säger rektorn att hen tror att lärarna agerar till viss del men att lärarna inte alltid agerar och att de borde agera mer. Lärarna agerar då och då men inte alltid. På frågan om det är så att vissa lärare inte agerar för att

de inte vågar svara rektorn ja och säger att det är något de måste fortsätta arbeta med.

Anmäla kränkande behandling

Flera lärare säger att antalet anmälningar av kränkande behandling har ökat jämfört med tidigare. En lärare säger också att lärare generellt är bättre på att öppna kränkningsärenden nu, då de vet att det numera händer något med de anmälningar de skickar in. En representant för elevhälsan säger att anmälningar om verbala kränkningar också görs nu. Såväl lärare som rektorn uppger att det numera finns en tydlig förväntan från ledningen att personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten anmäler detta. Därtill säger lärare och rektorn att förväntningarna avseende att anmäla kränkningar har lyfts och diskuterats vid flera tillfällen samt att personalen har fått en genomgång av anmälningssystemet och hur det ska användas. Såväl elever som lärare och representanter för elevhälsan säger dock att all personal inte gör en anmälan om kränkande behandling när en sådan bör göras. Som exempel ges att lärare inte alltid anmäler verbala kränkningar. Både lärare och representanter för elevhälsan säger även att lärare inte alltid anmäler händelser som utgör kränkande behandling på grund av att skolans anmälningssystem för detta är tidskrävande och dåligt. På frågan om det är så att personalen inte alltid anmäler kränkningar säger rektorn att det stämmer.

Rättslig reglering

Enligt 1 kap. 5 § skollagen ska var och en som verkar inom utbildningen aktivt motverka alla former av kränkande behandling. Av 5 kap. 6 § skollagen framgår att personalen får vidta de omedelbara och tillfälliga åtgärder som är befogade för att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero.

Enligt rättspraxis (exempelvis NJA 1984 s.764) har personalen i skolan ett tillsynsansvar under den tid som eleverna vistas i skolan. Personalen övertar det tillsynsansvar som enligt föräldrabalken tillkommer vårdnadshavarna. I tillsynsansvaret ingår bland annat att hindra barnet från att skada andra genom att se till att barnet står under uppsikt eller att andra lämpliga åtgärder vidtas (6 kap. 2 § föräldrabalken).

Av 6 kap. 5 § skollagen framgår att huvudmannen ansvarar för att personalen fullgör de skyldigheter som anges i skollagens kapitel om åtgärder mot kränkande behandling, när den handlar i tjänsten eller inom ramen för uppdraget.

Av förordning (2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr22), 2.1 Normer och värden, framgår att alla som arbetar i skolan aktivt ska motverka diskriminering och kränkande behandling av individer eller grupper. Vidare framgår att lärare ska uppmärksamma och i

samråd med övrig skolpersonal vidta nödvändiga åtgärder för att förebygga och motverka alla former av diskriminering och kränkande behandling.

Av 6 kap. 10 § skollagen framgår att en lärare eller annan personal som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till rektorn. En rektor som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Av 4 kap. 3 § skollagen framgår att varje huvudman inom skolväsendet ska på huvudmannanivå systematiskt och kontinuerligt planera och följa upp utbildningen, analysera orsakerna till uppföljningens resultat och utifrån analysen genomföra insatser i syfte att utveckla utbildningen. Enligt 4 kap. 4 § skollagen ska sådan planering, uppföljning, analys och utveckling av utbildningen som anges i 3 § genomföras även på skolenhetsnivå. Kvalitetsarbetet på enhetsnivå ska genomföras under medverkan av lärare, förskollärare, övrig personal och elever. Rektor ansvarar för att kvalitetsarbete vid enheten genomförs.

Skolinspektionens bedömning

Det framgår av utredningen att huvudmannen har följt föreläggandet vad gäller att informera all skolpersonal om skyldigheten att agera vid kränkande behandling, då personalen vid flera tillfällen har fått information om när och hur personal ska agera vid kränkande behandling. Huvudmannens redovisning innehåller dock ingen information om huruvida den uppföljning och analys, som har genomförts som en del av skolans förebyggande arbete för trygghet, har omfattat om skolpersonal har förutsättningar och ges det stöd som behövs för att kunna agera när elever utsätts för kränkande behandling. Skolinspektionens utredning visar att alla lärare fortfarande inte agerar då en elev kan ha blivit utsatt för kränkande behandling. I intervjuer framkommer att skälen till det bland annat är att lärare inte alltid hinner, att det är för få vuxna i korridorerna, att lärare inte känner eleverna eller att lärare inte vågar. Mot denna bakgrund gör Skolinspektionen bedömningen att bristen avseende att all personal inte agerar vid händelser som kan utgöra kränkande behandling fortfarande kvarstår.

Skolinspektionen konstaterar vidare att huvudmannen har vidtagit vissa åtgärder avseende att personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten ska anmäla detta till rektorn. Huvudmannen har även inkommit med begärd

dokumentation i denna del. Även om utredningen visar att personal nu anmäler i större utsträckning framkommer det dock också att lärare fortfarande inte anmäler alla händelser som kan utgöra kränkande behandling till rektorn. I intervjuer framkommer att skälen till att lärare inte alltid anmäler sådana händelser är samma som framkom i samband med tidigare beslut, det vill säga att de inte hinner samt att personal upplever att det digitala system som de ska göra anmälningarna i är svårt och tidskrävande att använda. Mot denna bakgrund gör Skolinspektionen bedömningen att huvudmannen inte har följt föreläggandet fullt ut samt att bristen avseende att personal inte alltid anmäler kränkande behandling till rektorn, trots vidtagna åtgärder, fortfarande kvarstår.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Vaggeryds kommun verksamhet vid Hjortsjöskolan 7-9 uppfyller inte författningarnas krav vad gäller garanterad undervisningstid samt skolans åtgärdande arbete med att skapa trygghet och motverka kränkande behandling. Det finns därför skäl att förelägga Vaggeryds kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Avstående från ingripande

Studiehandledning på modersmålet

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Bakgrund

Skolinspektionen bedömde i beslut den 26 november 2024 att det fanns brister i arbetet med studiehandledning på modersmålet på Hjortsjöskolan. Några elever, varav enstaka som tagits emot som nyanländ under högstadiet, var i behov av studiehandledning på ukrainska men fick inte sådant stöd. Därutöver framkom i intervjuer att det fanns ett flertal elever i samtliga årskurser som var i behov av studiehandledning på modersmålet och som inte fick sådant stöd. Skolinspektionen gjorde även bedömningen att arbetet med att identifiera och tillgodose elevers behov av studiehandledning på modersmålet inte fungerade.

Redovisade åtgärder

Huvudmannen har i sin redovisning av vidtagna åtgärder med anledning av vitesföreläggandet uppgett bland annat följande. Utifrån gjorda

bedömningar har huvudmannen säkerställt att de elever som är i behov av studiehandledning på sitt modersmål får det stöd de behöver. För elever med ukrainska som modersmål har studiehandledning organiserats utifrån elevens individuella behov. I december 2024 genomförde varje arbetslag tillsammans med ämneslärare en kartläggning för att identifiera elever som var i behov av studiehandledning på modersmålet och i vilka ämnen. Från och med januari 2025 har elever med ukrainska och ryska som modersmål erhållit studiehandledning baserat på den kartläggning som genomfördes i december. Elever med arabiska, somaliska, persiska och dari som modersmål har fått studiehandledning sedan läsårets start 2024/2025. Under våren har även studiehandledning för elever med tyska och polska som modersmål inletts. Uppföljning och justeringar av studiehandledningen har genomförts under januari och februari. Nya rutiner har tagits fram och kommunicerats under april till både modersmålslärarna och rektorsgruppen. Vaggeryds kommun har avtal med studiehandledare inom Jönköpings län för vissa språk via distans, däribland engelska, kinesiska och polska. För att kunna täcka upp flera språk undersöker huvudmannen vilka möjligheter som finns för att täcka upp så många språk som möjligt inför läsåret 2025/2026.

Uppföljningsbesök

Av intervjuer med såväl lärare som representanter för elevhälsan och rektorn framgår att det finns två nyanlända elever som är mottagna under högstadiet och som får studiehandledning på ukrainska. Rektorn säger att de elever som är i behov av studiehandledning på ukrainska, men som inte fick det tidigare, nu får studiehandledning på ukrainska varje vecka. Såväl lärare som representanter för elevhälsan och rektorn bekräftar att elever nu ges studiehandledning på språken arabiska, somaliska, tyska, persiska, dari och polska och representanter för elevhälsan säger att alla elever som ska ha studiehandledning i övriga språk också får det. På fråga om det finns någon elev som bedöms ha ett större behov av studiehandledning på modersmålet än vad som ges svarar både rektorn och biträdande rektorn nej.

Vidare säger några lärare och en representant för elevhälsan att det finns en elev med vietnamesiska som modersmål som får stöd i svenska i stället för studiehandledning på modersmålet. Därtill säger en representant för elevhälsan att eleven ges stöd i svenska i stället för studiehandledning på modersmålet eftersom eleven bedöms ha tillräckligt med kunskaper i svenska. Rektorn säger att det är svårt att få till stånd studiehandledning i vissa mindre språk, så som tigrinja, holländska och vietnamesiska. Skolan har varit i kontakt med och samarbetar med Jönköpings län för att hitta studiehandledare på språken tigrinja, holländska och vietnamesiska, men de har ännu inte kunnat erbjuda studiehandledning på dessa språk.

Eftersom det inte har varit möjligt att ge elever studiehandledning på sina modersmål i dessa språk har eleverna i stället fått stöd i svenska.

På Skolinspektionens begäran har huvudmannen den 11 juni 2025 inkommit med uppgifter om huruvida det finns elever som har behov av studiehandledning på modersmålet i holländska, tigrinja och vietnamesiska och i så fall vilka åtgärder som har vidtagits för att hitta studiehandledare på dessa språk. Huvudmannen har även ombetts att redogöra för om dessa elevers behov är tillgodosedda genom det stöd i svenska som de enligt uppgifter i intervjuer ges. Huvudmannen uppger att det finns en elev i respektive språk som har behov av studiehandledning på modersmålet. Huvudmannen uppger vidare att skolan anmälde elevernas behov av studiehandledning i dessa språk den 2 januari 2025 till ansvariga för modersmål och studiehandledning, men att det fanns svårigheter att hitta studiehandledare på dessa språk. Hjortsjöskolan gjorde då en kartläggning av om studiehandledning kan ges på svenska i stället i avvaktan på att studiehandledare på respektive modersmål anställs. Skolförvaltningen utsåg därefter, i april 2025, två nya ansvariga för modersmål och studiehandledning och dessa har dialog med Jönköpings kommun, som Vaggeryds kommun har avtal med. Vidare kommer Vaggeryds kommun till augusti 2025 annonsera externt efter modersmålslärare till två av språken. Slutligen uppger huvudmannen att dessa elever i stället ges stöd i svenska och att elevernas behov är tillgodosedda i och med detta stöd. Hjortsjöskolan gör dock bedömningen att två av de tre eleverna skulle få ett fördjupat stöd om de kunde få studiehandledningen på sitt modersmål i stället för stöd i svenska.

Rättslig reglering

Av 5 kap. 5 § skolförordningen framgår att en elev ska få studiehandledning på sitt modersmål, om eleven behöver det. En elev som ska erbjudas modersmålsundervisning och som före sin ankomst till Sverige har undervisats på ett annat språk än modersmålet får ges studiehandledning på det språket i stället för på modersmålet, om det finns särskilda skäl. Studiehandledning får ges i interaktiv form med informations- och kommunikationsteknik där eleven och studiehandledaren är åtskilda i rum men inte i tid, om det inte finns någon lämplig person inom skolenheten som kan ge studiehandledning och huvudmannen trots upprepade ansträngningar inte har lyckats anställa en sådan.

Av 3 kap. 12 i § skollagen framgår vidare att en nyanländ, som har tagits emot i högstadiet i grundskolan och vars kunskaper har bedömts, ska ges studiehandledning på modersmålet om det inte är uppenbart obehövligt.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att huvudmannen har följt föreläggandet genom att vidta åtgärder för att se till att de elever som tidigare inte fick studiehandledning på modersmålet i ukrainska nu får sådant stöd.

Utredningen visar dock också att det finns enstaka elever som är i behov av studiehandledning på språken tigrinja, holländska och vietnamesiska som inte ges sådant stöd.

Val av ingripande

Skolinspektionen får enligt 26 kap. 12 § skollagen avstå från att ingripa om en överträdelse är ringa (p. 1), den vars verksamhet granskas vidtar nödvändig rättelse (p. 2), eller det i övrigt med hänsyn till omständigheterna finns särskilda skäl mot ett ingripande (p. 3). Vaggeryds kommun verksamhet vid Hjortsjöskolan 7-9 uppfyller inte författningarnas krav vad gäller studiehandledning på modersmålen tigrinja, holländska och vietnamesiska.

Skolinspektionen bedömer dock att det finns särskilda skäl att avstå från att ingripa. Denna bedömning görs mot bakgrund av att huvudmannen har vidtagit och fortsatt vidtar åtgärder för att rekrytera studiehandledare på dessa språk samt mot bakgrund av att utredningen visar att de elever som har behov av studiehandledning på dessa språk får sina behov tillgodosedda genom stöd i svenska.

Områden utan konstaterade brister

Skolans val

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Bakgrund

Skolinspektionen bedömde i beslut den 26 november 2024 att huvudmannens fördelning av undervisningstiden (skolans timplan) inte uppfyllde författningarnas krav. Skolinspektionens utredning visade att huvudmannens fördelning av undervisningstiden inte överensstämde med lagstadgad timplan för grundskolan. Detta då antalet timmar för ämnet språkval hade minskats till förmån för skolans val.

Skolinspektionen bedömde vidare att utrymmet för skolans val inte användes för undervisning i ett eller flera ämnen eller i ett nybörjarspråk. Skolinspektionens utredning visade att skolans val på Hjortsjöskolan var mentorstid och att eleverna på mentorstiden inte gavs undervisning i något eller några ämnen utan att eleverna på mentorstiden företrädesvis arbetade med läxor eller värdegrundsfrågor.

Redovisade åtgärder

Huvudmannen har i sin redovisning av vidtagna åtgärder med anledning av vitesföreläggandet uppgett bland annat följande. Direkt efter Skolinspektionens beslut såg huvudmannen över skolans och kommunens timplan så att den överensstämmer med lagstadgad timplan för grundskolan. Biträdande rektor, som är ansvarig schemaläggare på skolan, har arbetat om schemat och tagit bort det skolans val som var felaktigt och lagt till tid i de ämnen som hade omfördelats på ett felaktigt sätt. Skolan har även upphört att omfördela tid för ämnet språkval till skolans val samt sett till att skolans val endast används för undervisning i ett eller flera ämnen eller ett språk som eleven tidigare inte har fått undervisning i. Denna förändring genomfördes från och med vårterminens start 2025. Mentorstiden ligger i dag helt utanför timplanen.

Huvudmannen har även kommit in med beslutad fördelning av undervisningstid, skolans timplan. Av denna framgår följande av betydelse för denna bedömning: Till skolans val minskas tid i ämnet idrott och hälsa för årskurs 7 och 8 enligt följande: 5 minuter per vecka av undervisningstid i ämnet idrott och hälsa i årskurs 7 har i stället fördelats med 5 minuter mer i veckan till ämnet samhällskunskap. 10 minuter per vecka av undervisningstid i ämnet idrott och hälsa i årskurs 8 har i stället fördelats med 10 minuter mer i veckan till språkval. För årskurs 9 är ingen undervisningstid fördelad för skolans val.

Uppföljningsbesök

Såväl lärare som representanter för elevhälsan, biträdande rektorn (schemaläggare) och rektorn bekräftar att tid från ämnet språkval inte längre omfördelas till skolans val samt att mentorstid ligger utanför timplanen. Rektorn och biträdande rektorn säger att de följer huvudmannens timplan och att de utgått från denna när de gjort schemaläggningen. De säger att de har lagt tillbaka all tid till undervisning och att mentorstiden ligger helt utanför den garanterade undervisningstiden. Skolans val används numera för att ge mer tid till samhällskunskap i årskurs 7 och språkval i årskurs 8.

Rättslig reglering

Enligt 9 kap. 3 § skolförordningen finns bestämmelser om fördelning av den garanterade undervisningstiden (timplan) i bilaga 1 till skolförordningen. Av 9 kap. 4 § skolförordningen framgår att huvudmannen efter förslag från rektorn beslutar om fördelning mellan årskurserna av undervisningstiden.

I bilaga 1 anges vidare att vid skolans val får antalet timmar i timplanen per stadium för ett ämne eller en ämnesgrupp minskas med högst 20 procent. Antalet timmar för svenska eller svenska som andraspråk, engelska, språkval och matematik får dock inte minskas.

Av 9 kap. 9 § skolförordningen framgår att utrymmet för skolans val ska användas för undervisning i ett eller flera ämnen. Inom skolans val får ett språk som eleven inte tidigare har fått undervisning i (nybörjarspråk) erbjudas. Rektorn beslutar om hur utrymmet för skolans val ska användas. Enligt 9 kap. 11 § skolförordningen ska undervisningen i ett ämne inom skolans val till sitt innehåll och sin inriktning vara förenligt med kursplanen, kriterierna för bedömning av kunskaper och betygskriterierna.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionens utredning visar att huvudmannen har vidtagit åtgärder för att säkerställa att omfördelning av undervisningstid till skolans val uppfyller författningarnas krav. Skolinspektionens utredning visar vidare att huvudmannen har vidtagit åtgärder för att säkerställa att skolans val endast används till undervisning i ett eller flera ämnen. Skolinspektionen bedömer att huvudmannen har följt föreläggandet och att bristen är avhjälpt.

Undervisning i svenska som andraspråk

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Bakgrund

Skolinspektionen bedömde i beslut den 26 november 2024 att elever inte gavs undervisning i samtliga ämnen som de ska ha undervisning i. Skolinspektionens utredning visade att elever som ska läsa svenska som andraspråk inte gavs undervisning i detta ämne. Intervjuer med lärare och elevhälsans personal visade att dessa elever antingen fick undervisning i ämnet svenska eller inte gavs någon undervisning alls.

Redovisade åtgärder

Huvudmannen har i sin redovisning av vidtagna åtgärder med anledning av vitesföreläggandet uppgett bland annat följande. Omedelbart efter Skolinspektionens tillsyn genomfördes en grundlig översyn av undervisningen i svenska som andraspråk på Hjortsjöskolan. Elever som enligt beslut ska läsa svenska som andraspråk får idag undervisning i ämnet. I början av vårterminen 2025 genomfördes en "omstart" av organisationen för svenska som andraspråkundervisningen på Hjortsjöskolan. Personal gick igenom alla elever som ska läsa svenska som andraspråk och säkerställde att fungerande scheman för undervisningen var på plats. Alla scheman var klara och undervisningen för dessa elever startade vecka 5. Rutinerna för svenska som andraspråk har även reviderats och förbättrats på kommunnivå. Huvudmannen har löpande följt upp skolans arbete. Ytterligare uppföljning kommer att genomföras av huvudmannen vid terminens slut samt under nästa läsår, för att säkerställa

att riktlinjerna följs och att elever som har rätt till undervisning i svenska som andraspråk få den undervisning de är berättigade till.

Uppföljningsbesök

Lärare och rektorn säger att det är tydligt nu vilka elever som ska läsa svenska som andraspråk då de i början på vårterminen har gått igenom samtliga elever för att undersöka elevernas behov av svenska som andraspråk. Det finns en särskild lärare som har ansvar för svenska som andraspråk och som samverkar med läraren som tar emot nyanlända. Ämneslärarna i svenska har också varit delaktiga i genomgången av behoven hos varje elev. Några lärare säger att elever som är nyanlända läser svenska som andraspråk i en egen undervisningsgrupp. Andra elever, som inte har lika stort behov av stöd, ges undervisning i svenska som andraspråk tillsammans med sin ordinarie klass i samband med lektionen i svenska. Lärare i svenska som andraspråk undervisar de elever som ska läsa svenska som andraspråk. En lärare som undervisar i svenska som andraspråk och rektorn säger att undervisningen i svenska som andraspråk utgår ifrån ämnesplanen för ämnet och att eleverna bedöms utifrån betygskriterierna i svenska som andraspråk, även i de fall då eleverna har undervisning tillsammans med elever som läser svenska. Därtill säger lärare som undervisar i svenska som andraspråk och rektorn att samtliga elever som ska ha undervisning i svenska som andraspråk nu ges undervisning i det ämnet.

Rättslig reglering

Av 10 kap. 4 § skollagen framgår att undervisningen i grundskolan bland annat ska omfatta ämnet svenska eller svenska som andraspråk.

Enligt 5 kap. 14 § skolförordningen ska undervisning i svenska som andraspråk, om det behövs, anordnas för 1. elever som har ett annat språk än svenska som modersmål, 2. elever som har svenska som modersmål och som har tagits in från skolor i utlandet, och 3. invandrarelever som har svenska som huvudsakligt umgängesspråk med en vårdnadshavare. Rektorn beslutar om undervisning i svenska som andraspråk för en elev. Enligt 15 § samma kapitel ersätter undervisning i svenska som andraspråk undervisning i svenska.

Av 10 kap. 8 § skollagen framgår att för varje ämne ska en kursplan gälla. Enligt 1 kap. 11 § skollagen och 9 kap. 1 § skolförordningen gäller för grundskolan förordning (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr 22). Av 3 § samma förordning framgår att kursplaner för grundskolans ämnen ingår i läroplanen och att kursplanerna kompletteras av kriterier för bedömning av kunskaper och betygskriterier.

Av Lgr 22, 5. Kursplaner, framgår att undervisningen ska omfatta aktuellt ämnes syfte och centrala innehåll.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionens utredning visar att huvudmannen har vidtagit åtgärder för att säkerställa att elever som ska läsa svenska som andraspråk ges undervisning i detta ämne. Skolinspektionen bedömer att huvudmannen har följt föreläggandet och att bristen är avhjälpt.

Extra studietid

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Bakgrund

Skolinspektionen bedömde i beslut den 26 november 2024 att eleverna inte erbjöds att frivilligt delta i undervisning i form av extra studietid.

Skolinspektionens utredning visade att eleverna inte erbjöds någon extra studietid alls.

Redovisade åtgärder

Huvudmannen har i sin redovisning av vidtagna åtgärder med anledning av vitesföreläggandet uppgett bland annat följande. Redan i september 2024 fanns 60 minuter extra studietid inlagda och efter Skolinspektionens beslut lades ytterligare 30 minuter till. Från och med vecka 8, vårterminen 2025, har eleverna erbjudits två timmars extra studietid per vecka. Från och med vecka 10 2025 är denna extra studietid synlig på alla elevers scheman. Skoldagen har delvis förlängts för att möjliggöra dessa två timmar per vecka för samtliga elever. Huvudmannen har fått uppgifter om att cirka 20 elever använder sig av den extra studietiden varje tillfälle i veckan.

Uppföljningsbesök

Av elevscheman framgår att eleverna har extra studietid på måndagar och fredagar mellan kl. 7.45-8.00 samt tisdagar kl. 14.00-15.00 och torsdagar kl. 14.25-14.55.

Av intervjuer med såväl elever som lärare och rektorn framgår att elever som läser modersmål har undervisning i detta ämne på torsdagar kl. 14:30 till 15:30 och att dessa elever därför inte kan delta på den extra studietiden på torsdagar. Rektorn säger att elever som har modersmålsundervisning inte kan gå på den extra studietiden på torsdagar, men att de har lärare som erbjuder extra studietid vid andra tider, även om det inte är schemalagt.

Vidare framgår av intervjuer med såväl elever som lärare och rektorn att alla elever inte kan utnyttja den hela schemalagda extra studietiden på måndagar och fredagar. Flera elever säger att morgonpassen egentligen

bara är på 10 minuter eftersom de måste gå till nästa lektion som börjar på samma tid som den extra studietiden slutar. Rektorn säger att det stämmer att elever inte kan utnyttja hela tiden på måndagar och fredagar eftersom de har lektioner som börjar i direkt anslutning till den extra studietiden.

På Skolinspektionens begäran har huvudmannen den 11 juni 2025 inkommit med uppgifter om i vilken omfattning extra studietid erbjuds utöver den tid som är schemalagd och vilka elever som erbjuds den extra studietid som inte är schemalagd. Av huvudmannens yttrande framgår i huvudsak följande av betydelse för bedömningen av detta område. Huvudmannen uppger att lärare erbjuder extra studietid utöver den schemalagda i en omfattning om 60 minuter vardera per vecka i ämnena engelska, bild, matematik, NO, svenska och slöjd. Huvudmannen uppger vidare att eleverna även kan arbeta med och få stöd i andra ämnen vid dessa tillfällen. Huvudmannen uppger slutligen att samtliga elever på skolan, även de som läser modersmål, numera erbjuds minst två timmar extra studietid i veckan.

Rättslig reglering

Av 10 kap. 5 a § skollagen framgår att eleverna i årskurs 4–9 ska erbjudas att frivilligt delta i undervisning i form av extra studietid. Erbjudandet ska omfatta minst två timmar per vecka och undervisningen ska anordnas under eller i direkt anslutning till skoldagen. Extra studietid ska inte räknas in i den minsta totala undervisningstiden enligt 5 §.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionens utredning visar att huvudmannen har vidtagit åtgärder för att säkerställa att elever frivilligt erbjuds att delta i undervisning i form av extra studietid i en omfattning om minst två timmar per vecka. Skolinspektionen bedömer att huvudmannen har följt föreläggandet och att bristen är avhjälpd.

Individuella studieplaner för nyanlända elever

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Bakgrund

Skolinspektionen bedömde i beslut den 26 november 2024 att det fanns brister i arbetet med nyanlända elever på Hjortsjöskolan. Skolinspektionens utredning visade att det på skolan fanns en nyanländ elev, som var mottagen under högstadiet och vars kunskaper har bedömts, som inte hade någon individuell studieplan.

Redovisade åtgärder

Huvudmannen har i sin redovisning av vidtagna åtgärder med anledning av vitesföreläggandet uppgett bland annat följande. Den elev som saknade individuell studieplan har fått en individuell studieplan. För att säkerställa att alla nyanlända elever som är i behov av individuella studieplaner får det stöd de behöver, genomfördes under januari och februari 2025 en granskning på Hjortsjöskolan. Rektorn identifierade då vilka elever som var nyanlända och säkerställde att nödvändig dokumentation fanns på plats. Samtliga sju nyanlända elever har nu individuella studieplaner.

Uppföljningsbesök

Av inskickade individuella studieplaner och av intervjuer med lärare, representanter för elevhälsan och rektorn framgår att det finns totalt sju nyanlända elever på skolan, varav två har tagits emot under högstadiet. Såväl lärare som elevhälsopersonal och rektorn uppger att det har upprättats individuella studieplaner för samtliga sju nyanlända elever.

Rättslig reglering

Av 3 kap. 12 g § skollagen framgår att det för en elev som har tagits emot inom skolväsendet på högstadiet i grundskolan och vars kunskaper har bedömts enligt 12 c §, ska upprättas en individuell studieplan inom två månader från mottagandet. Studieplanen ska vara långsiktig och beskriva hur eleven ska uppnå behörighet till gymnasieskolans nationella program utifrån elevens mål. Den ska innehålla uppgifter om utbildningens huvudsakliga innehåll och planerade stödåtgärder. Studieplanen ska revideras löpande utifrån de bedömningar som görs av elevens ämneskunskaper

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionens utredning visar att huvudmannen har vidtagit åtgärder för att säkerställa att individuella studieplaner upprättas för samtliga nyanlända elever som tagits emot i högstadiet. Skolinspektionen bedömer att huvudmannen har följt föreläggandet och att bristen är avhjälpt.

Extra anpassningar

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Bakgrund

Skolinspektionen bedömde i beslut den 26 november 2024 att det fanns brister i skolans arbete med extra anpassningar. Skolinspektionens utredning visade att lärare inte alltid hade möjlighet att ge alla elever med identifierade behov av extra anpassningar det stöd som de behövde.

Skolinspektionen konstaterade även i detta beslut att arbetet med att identifiera och tillgodose elevers behov av studiehandledning på modersmålet inte fungerade. Rektorn behövde därför säkerställa att även de elever som var i behov av studiehandledning på modersmålet som en extra anpassning får sådant stöd i de språk och den omfattning som de behöver.

Redovisade åtgärder

Av huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder med anledning av vitesföreläggandet och bifogad dokumentation framgår att rektorn vid flera tillfällen mellan den 26 november och 18 april i olika möten, exempelvis klasskonferenser, arbetslagsmöten och ämneskonferenser, har följt upp lärarnas arbete med extra anpassningar. Rektorn har också följt upp arbetet med extra anpassningar i form av en riktad enkät till lärarna där frågor kring hur lärare identifierar och dokumenterar elever i behov av extra anpassningar och hur lärarna arbetar med extra anpassningar besvarats. Lärare har i enkäten även fått svara på vad de anser fungerar väl och vad de önskar förändra i arbetet med extra anpassningar.

Vidare framgår av huvudmannens redovisning och bifogad dokumentation att elevhälsan, där rektorn ingår, har analyserat lärarnas svar och reflektioner kring arbete med extra anpassningar och utifrån det utarbetat förslag till förbättringar och rutiner vilket arbetslagen i sin tur fått ge respons på innan beslut tagits. Förändringar och insatser som genomförts utifrån rektorns uppföljning och analys inkluderar bland annat nya skriftliga rutiner kring extra anpassningar och särskilt stöd. Rektorn har också infört nya mötesstrukturer samt beslutat om att personal från elevhälsan numera deltar på bland annat ämneslags- och arbetslagsmöten. Skolans elevhälsoteam har också en handledande funktion till lärarna när det gäller extra anpassningar i samband med de månadsvisa arbetslagskonferenserna med undervisande lärare för att gemensamt följa upp, diskutera och revidera extra anpassningar som eleverna är i behov av. Detta arbete följs sedan upp av elevhälsan, där även skollädaingen ingår, som därefter återkopplar till arbetslagen. Därutöver finns det nu tider i kalendariet för så kallade behovskonferenser kring elever där alla undervisande lärare deltar. Vidare använder lärarna numera en framtagna mall för lektionsplanering i syfte att underlätta arbetet med extra anpassningar. Skolan har även sedan november 2024 öppnat upp ett så kallat studierum, där eleverna enligt schema får undervisning och studiehjälp i mindre grupper samt där det finns tillgång till anpassat material vid behov. I studierummet finns hjälp att få i flera ämnen då flertalet lärare i olika ämnen undervisar där. Det finns också tillgång till speciallärare i matematik och svenska samt en specialpedagog i studierummet. Studierummet är öppet alla skoldagar under veckan, med undantag för en timme på fredag morgon. Beslut om undervisning i

studierum fattas som en extra anpassning eller särskilt stöd. Huvudmannen uppger även i sin redovisning av vidtagna åtgärder att rektorn genom detta systematiska arbete säkerställer att de elever som är i behov av studiehandledning på modersmålet som en extra anpassning får det stöd i de språk och i den omfattning de behöver.

Uppföljningsbesök

Av intervjuer med elever från samtliga årskurser framgår att de ges stöd vid behov i majoriteten av sina ämnen och inom ramen för den ordinarie undervisningen. Därtill säger flera elever att skolan numera har ett studierum dit elever kan gå för att få stöd i olika ämnen, både under lektionstid och utanför den ordinarie undervisningstiden.

Såväl lärare som samtliga representanter för elevhälsan och rektorn säger att samtliga elevers behov av extra anpassningar har kartlagts samt att arbetet med att kartlägga, dokumentera och följa upp elevers behov av stöd också genomförs sedan slutet på höstterminen 2024 vid kontinuerliga mötesforum där lärare, elevhälsan och rektorn deltar. Därtill säger flera lärare att kartläggningen av elevers behov av stöd även innefattar behovet av studiehandledning på modersmålet. Rektorn säger att lärarna i svenska som andraspråk, mentorer och ämneslärare tillsammans gör en samlad bedömning av elevernas behov av studiehandledning på modersmålet. Samtliga lärare, representanter för elevhälsan och rektorn säger också att rektorn under vårterminen har genomfört en större kartläggning av hur samtliga lärare arbetar med extra anpassningar, bland annat vilka anpassningar det finns behov av, vilka som genomförs och på vilket sätt, hur dessa dokumenteras samt hur de följs upp. Rektorn har därefter analyserat kartläggningen och utifrån den genomfört insatser, såsom förändrade rutiner och strukturer för mötestillfällen där arbetet med extra anpassningar följs upp.

Såväl lärare, som representanter för elevhälsan och rektorn säger att samtliga elever nu får de extra anpassningar som de behöver samt att de förutsättningar som inte fanns i höstas för att tillgodose samtliga elevers individuella behov av extra anpassningar, däribland avsaknad av grupprum för elever med behov av en lugnare miljö, nu finns. Flera lärare säger att tillgången till studierummet, som är bemannat med lärare, speciallärare och specialpedagog samt är öppet varje dag för eleverna, har gjort att lärare nu har goda förutsättningar att tillgodose elevernas behov av extra anpassningar i klassrummet.

Rektorn säger att lärarna i svenska som andraspråk, mentorer och ämneslärare tillsammans gör en samlad bedömning av elevernas behov av studiehandledning på modersmålet. Även modersmålslärare kan kopplas in i utredningen av elevernas behov.

Rättslig reglering

Av 3 kap. 5 § skollagen framgår att om det inom ramen för undervisningen, genom användning av ett nationellt kartläggningsmaterial eller ett nationellt bedömningsstöd, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier som minst ska uppfyllas, och inte annat följer av 7 §, ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionens utredning visar att huvudmannen har vidtagit åtgärder för att säkerställa att elever som av lärare har identifierats vara i behov av extra anpassningar ges sådant stöd. Utredningen visar också att en kartläggning av elevers behov av stöd i form av extra anpassningar nu även innefattar behovet av studiehundledning på modersmålet.

Skolinspektionen bedömer därmed att huvudmannen får anses ha följt föreläggandet och att bristen är avhjälpt.

Frågan om elever, som ska ges stöd inom ramen för extra anpassningar i form av studiehundledning på modersmålet, också ges sådant stöd bedöms på s. 14 i detta beslut.

Skolans arbete med särskilt stöd**Omständigheter som ligger till grund för bedömningen***Bakgrund*

Skolinspektionen bedömde i beslut den 26 november 2024 att det fanns allvarliga och omfattande brister i arbetet med särskilt stöd på Hjortsjöskolan 7–9. Bristerna avsåg att lärare inte anmälde att elevers behov av särskilt stöd behövde utredas och att rektorn inte såg till att utredningar startade när en elevs behov av en sådan utredning anmälts.

Skolinspektionen konstaterade även i detta beslut att arbetet med att identifiera och tillgodose elevers behov av studiehundledning på modersmålet inte fungerade. I samband med att utredningar genomförs av elever, som anmälts för behov av särskilt stöd, behöver rektorn även se till att eventuella behov av studiehundledning på modersmålet, i form av särskilt stöd, utreds i förekommande fall.

Redovisade åtgärder

Huvudmannen har i sin redovisning av vidtagna åtgärder med anledning av vitesföreläggandet uppgett bland annat följande. Bristen att lärare inte

anmäler elevers behov av särskilt stöd har lett till att särskilda behovsmöten införts. Dessa möten genomförs regelbundet och lärare kan då anmäla en elevs behov av eventuell utredning. Anmälan dokumenteras i skolans digitala system och kan på så sätt tydligt följas av all personal i elevhälsan, inklusive rektorn. Anmälan om elever i behov av särskilt stöd kan också göras i samband med arbetslagsmöte då speciallärare deltar som representant för elevhälsan. Skolan har även inplanerade nulägesprognoser som sker några gånger per termin. Information som kommer fram vid dessa möten kan leda till att en anmälan om elev i behov av särskilt stöd upprättas. Rektor har synliggjort genom kalendarium och i rektorsinformation som går ut varje vecka att dessa tillfällen finns för lärare att göra anmälan och att utredning behövs för att ta reda på om eleven behöver särskilt stöd.

Vidare uppger huvudmannen att från och med november 2024 finns protokoll i skolans digitala system över vilka utredningar som är beslutade och under genomförande. Detta följs upp regelbundet av rektor och specialpedagog. Under perioden 26 november 2024 till den 18 april 2025 har det inkommit 20 anmälningar om elever i behov av särskilt stöd till rektorn. Skolinspektionen har i samband med inskickad information över vidtagna åtgärder mottagit dokumentation gällande samtliga dessa anmälningar, av vilken framgår när anmälningar har inkommit till rektorn och när utredning startade. Därtill framgår av huvudmannens redovisning att fem elever under denna period har utretts för behov av studiehandledning på modersmålet i form av särskilt stöd samt att de elever som bedöms vara i behov av sådant stöd ges det nu.

Uppföljningsbesök

Av intervjuer med såväl lärare som samtliga representanter för elevhälsan och rektorn framgår att ledningen kommunicerat nya rutiner kring hur lärare ska anmäla elever som de bedömer är i behov av utredning för särskilt stöd och att sådana anmälningar ska göras via mejl till elevhälsan. Vidare säger flera lärare, en representant för elevhälsan och rektorn att lärare även anmäler elever i behov av utredning för särskilt stöd genom samtal med elevhälsan eller i samband med skolans mötesstrukturer där lärare, elevhälsan och rektorn deltar tillsammans. Även de månadsvisa uppföljningarna av elevernas studieresultat där alla undervisande lärare fyller i dokumentation kring samtliga elevers studieresultat i samtliga ämnen, också är ett tillfälle att göra anmälan direkt till elevhälsan som deltar i mötena. Lärare, representanter för elevhälsan och rektorn säger att lärarna numera anmäler de elever som bedöms vara i behov av utredning för särskilt stöd.

Vidare framgår av intervjuer med såväl lärare som representanter för elevhälsan och rektorn att elevhälsan har startat utredningar för samtliga anmälningar som lärare gjort avseende elever som de bedömer är i behov

av utredning för särskilt stöd. Därtill får lärare numera även snabb respons av elevhälsan kring elever som de anmält för behov av utredning för särskilt stöd samt att elevhälsan utreder elevernas behov av särskilt stöd i samråd med mentorer, ämneslärare och specialpedagogen samt vid behov så kan specialläraren också kopplas in i ett senare skede av utredningen. Det framgår också av intervjuer med lärare, elevhälsan och rektorn att utredningar av elever som anmälts i behov av särskilt stöd även innefattar eventuellt behov av studiehandledning på modersmålet. Dessutom har elevhälsan genomfört omfattande kartläggning av elevers eventuella behov av studiehandledning på modersmålet samt att utredningar genomförs av lärare i svenska som andraspråk och specialpedagogen samt att även modersmålslärare kan kopplas in i utredningen av elevernas behov.

Rättslig reglering

Av 3 kap. 7 § skollagen framgår att om det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen enligt 3 kap. 5 § skollagen, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att en elevs behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Samråd ska ske med elevhälsan vid sådan utredning, om det inte är uppenbart obehövligt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionens utredning visar att huvudmannen har vidtagit åtgärder för att säkerställa att lärare anmäler till rektorn i de fall de befarar att en elev, trots extra anpassningar, riskerar att inte uppfylla betygskriterierna. Skolinspektionens utredning visar vidare att rektorn ser till att utredningar av elevers behov av särskilt stöd startar efter det att lärare har anmält behov av en sådan utredning. Skolinspektionens utredning visar även att utredningar av elever i behov av särskilt stöd i form av studiehandledning på modersmålet genomförs. Skolinspektionen bedömer att huvudmannen har följt föreläggandet och att bristerna är avhjälpda.

Skolans förebyggande trygghetsarbete

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Bakgrund

Skolinspektionen bedömde i beslut den 26 november 2024 att det fanns allvarliga och omfattande brister i skolans arbete för att skapa trygghet. Bristerna bestod bland annat i att det inte bedrevs något förebyggande arbete för att skapa trygghet, att eleverna inte medverkat i framtagandet eller uppföljningen av skolans plan mot kränkande behandling samt att det inte fanns några skriftliga rutiner för hanteringen av omhändertagande av mobiltelefoner. Det framkom i intervjuer att Hjortsjöskolan inte var trygg för alla elever och det gavs exempel i intervjuer både på otrygga situationer och kränkningar. Det genomfördes visserligen en årlig trygghetsenkät med eleverna men det framgick av intervjuer att resultatet av den senaste enkäten varken diskuterats i kollegiet eller föranlett några åtgärder utifrån en analys av vilka behov av förebyggande åtgärder som fanns på skolan. Av intervjuer med både lärare och elevhälsans representanter framgick att det inte fanns något förebyggande arbete för att skapa trygghet på skolan trots att de såg behov av att inte bara arbeta åtgärdande. Skolinspektionens utredning visade vidare att skolans plan mot kränkande behandling inte upprättats, följts upp eller setts över under medverkan av eleverna vid skolan. Skolinspektionens utredning visade också att det vid skolenheten inte fanns några skriftliga rutiner för hanteringen av omhändertagande av mobiltelefoner.

Förebyggande arbete för att skapa trygghet och motverka kränkande behandling

Redovisade åtgärder

Huvudmannen har i sin redovisning av vidtagna åtgärder med anledning av vitesföreläggandet uppgett bland annat följande.

Ett intensivt arbete är i gång på skolan när det gäller normbrytande beteende, vilket främst görs på mentorstiden. Det finns också en gemensamt framtagna lektionsstruktur för att öka tryggheten på skolan. Personal och elever arbetar även med att begreppsdefiniera skolans värdeord - tillsammans, gemenskap, trygghet och respekt. Ett utkast på ordningsregler och konsekvensplan började att bearbetas strax efter sportlovet 2025. Samtlig personal och elever har på olika vis deltagit i arbetet med att forma utkastet innan det fastställdes, däribland genom samtal i arbetslag, elevråd och mentorstid. Även vårdnadshavare har fått ta del av skolans ordningsregler och konsekvensplan.

Vidare har ett stort arbete gjorts med den fysiska miljön, i både allmänna utrymmen och i klassrummen. Möbler är inköpta och fler platser på olika ställen har skapats för eleverna där de kan vistas på raster.

Skolan har också identifierat elever som tog mycket plats på ett negativt sätt. Rektor, fältsekreterare och socialpedagoger har haft samtal med dessa under november och december 2024, vilket har lett till att det har blivit lugnare. Skolan har även arbetat med att hitta en struktur för en ökad personalnärvaro i korridorer och matsal för att öka elevernas trygghet. Från och med höstterminens start 2025 kommer rastvakter att schemaläggas från läsårsstart.

Huvudmannen har dock i sin redovisning av vidtagna åtgärder inte redogjort för någon uppföljning och analys av om skolpersonalen har förutsättningar och ges det stöd som behövs för att kunna agera när elever utsätts för kränkande behandling. För bedömning i denna del, se vidare s. 13.

Uppföljningsbesök

Såväl elever som lärare, representanter för elevhälsan och rektorn säger i intervjuer att de upplever att tryggheten har ökat på skolan sedan hösten 2024. Därtill säger flera elever att skojbråk och elever som knuffar andra har minskat samt att det finns personal synlig ute i korridorerna, kafeterian och på raster. Däremot säger flera andra elever och rektorn att det fortfarande finns elever som inte upplever att de är trygga. Elever uppger att de upplever språkbruket som fortsatt tufft på skolan, att det fortfarande förekommer skojbråk samt att det behövs ännu mer personal i korridorerna eftersom de som är där inte ser och hör allt.

Elever och lärare säger att eleverna får göra en årlig trygghetsenkät samt att den senaste gjordes hösten 2024. Utöver den årliga enkäten genomförs också mindre, behovsinriktade trygghetsenkäter, utefter ledningens instruktioner till mentorer. Rektorn säger att utöver trygghetsenkäterna får skolan in information kring elevernas upplevda trygghet via mentorstiden, under utvecklingssamtal, genom samtal hos skolkuratoren och skolsköterskan samt genom lektionsobservationer. Dessutom genomför skolan kartläggning av vilka platser på skolan som elever upplever som otrygga. En representant för elevhälsan säger att förutom skolans ordinarie trygghetsenkät har elever under senare delen av vårterminen fått göra ännu en enkät med fokus på elevernas åsikter och upplevelser kring huruvida skolan förbättrat trygghetsarbetet sedan Skolinspektionens besök hösten 2024. Vidare säger både elever och lärare att trygghetsfrågor diskuteras regelbundet på exempelvis mentorstiden.

Såväl elever som lärare och representanter för elevhälsan säger att resultaten av den årliga trygghetsenkäten har gått igenom och diskuterats

med eleverna. En representant för elevhälsan säger också att trygghetsenkäten har följts upp och analyserats av trygghetsteamet.

Flera elever säger att klasserna på mentorstiden ofta arbetar med och pratar om sådant som språkbruk, ordningsregler, skolans värdeord och kränkningar. Lärare, representanter för elevhälsan och rektorn uppger att utifrån fortlöpande uppföljning och analys av enkätresultat och diskussioner på mentorsiden har skolan genomfört flertalet förebyggande insatser för att öka tryggheten på skolan. Exempelvis har skolan köpt in nya funktionella möbler för att skapa nya ytor för elever som behöver en mer avskärmande miljö. Även skolans fokus med arbete kring elevers problematiska språkbruk är en konsekvens av trygghetsenkäten. Skolan har också infört ordningsregler och tagit fram en konsekvensplan, där både lärare och elever har fått vara delaktiga i processen. Rektorn säger att skolan även har behövt göra vissa specifika lösningar för att säkerställa att samtliga elever kommer till skolan. Exempelvis har skolan gjort i ordning separata ingångar för några elever och de har mött elever utomhus för att få dem att komma till skolan. Lärarna och representanter för elevhälsan säger att även de veckovisa snabbmötena är en förebyggande åtgärd då personal ges information från rektorn om aktuella händelser som de ska vara extra uppmärksamma på eller får instruktioner kopplat till trygghetsarbetet som de ska genomföra på mentorstiden. Vidare säger flera lärare att skolan redan i höstas har anställt tre socialpedagoger, som bland annat arbetar förebyggande med tryggheten genom att vara synliga och tillgängliga för eleverna i kafeterian och även andra områden på skolan. Därtill säger de att personalen, utifrån uppföljning av elevernas upplevda trygghet, har diskuterat att skolan ska återgå till schemalagda rastvakter inför kommande läsår.

Plan mot kränkande behandling

Redovisade åtgärder

Eleverna har under terminen involverats i arbetet med planen mot kränkande behandling och till kommande läsår kommer de vara mer delaktiga än tidigare i det arbetet. Skolkuratoren deltar vid elevrådets möten för att länken mellan olika parter ska stärkas.

Uppföljningsbesök

Lärare, representanter för elevhälsan och rektorn säger att eleverna redan innan Skolinspektionens besök hösten 2024 varit delaktiga i framtagandet av skolans plan mot kränkande behandling. Lärare och representanter för elevhälsan säger att personalen, tillsammans med eleverna, tog fram en mer elevnära version av skolans plan mot kränkande behandling, benämnd "Schysst". De säger vidare att det är anledningen till att elever i intervjuer hösten 2024 sagt att de inte varit delaktiga i arbetet med att ta fram skolans

plan mot kränkande behandling. När elevversionen av planen mot kränkande behandling togs fram fick eleverna ta del av resultat från olika enkäter samt ge förslag på förändringar och vad skolan kan göra mer av kring det förebyggande trygghetsarbetet. Rektorn säger att planen mot kränkande behandling har utvärderats tillsammans med eleverna senast under senare delen av vårterminen 2025.

Skriftliga rutiner för hantering av omhändertagande av mobiltelefoner

Redovisade åtgärder

Huvudmannen har inkommit med reviderade ordningsregler, konsekvensplan och lektionsrutiner. Av ordningsreglerna och lektionsrutiner framgår bland annat att mobiltelefoner ska förvaras i elevernas skåp under lektionen alternativt lämnas in till läraren i samband med lektionsstart och återfås vid lektionslut. Vid idrottslektion ska mobiltelefonen alltid förvaras i elevens skåp.

Uppföljningsbesök

Såväl elever som lärare, representanter för elevhälsan och rektorn säger att det numera finns regler på skolan som anger att eleverna antingen ska lämna sin mobiltelefon i skåpet under lektionen eller lämna den till läraren i samband med lektionsstart och att mobiltelefonen återfås vid lektionens slut. Därtill säger lärare, representanter för elevhälsan och rektorn att dessa rutiner följs av både elever och lärare samt att rutinerna fungerar.

Rättslig reglering

Förebyggande arbete för att skapa trygghet

Av 5 kap. 3 § skollagen framgår att alla elever ska tillförsäkras en skolmiljö där utbildningen präglas av trygghet. Vidare ska huvudmannen säkerställa att det på skolenheten bedrivs ett förebyggande arbete som syftar till att skapa trygghet.

Av förarbetena till skollagen (prop. 2021/22:160 s. 41) framgår att ett arbete för trygghet är närmare sammankopplat med hur skolan ser till att förebygga och motverka kränkningar och att det finns ett främjande arbete med normer och värden. Det är viktigt att arbetet med detta sker på ett skolövergripande sätt och att skolans personal har ett gemensamt förhållningssätt. Det också viktigt att arbetet med detta inte bedrivs avskilt från undervisningen och utan tillräcklig koppling till elevers vardag. Det gäller således att se till att elever är trygga både i undervisningen och under övriga delar av skoldagen. Av förarbetena framgår vidare (s 46 f.) att ett förebyggande arbete för trygghet innebär att skolan identifierar och undanröjer hinder i syfte att se till att eleverna är trygga under hela sin skoldag och därigenom har goda möjligheter till utveckling och lärande. Betydelsefulla delar i det förebyggande arbetet är hur skolan arbetar med

normer och värden, inklusive jämställdhet, bland annat genom att främja de mänskliga rättigheterna och aktivt motverka alla former av kränkande behandling. Utifrån en uppföljning och analys av vilka behov som finns i verksamheten kan både mer generella och särskilt riktade åtgärder behöva vidtas. Det är viktigt att all personal har ett gemensamt förhållningssätt som ger eleverna förutsägbarhet i deras vardag samt att eleverna kan lita på att alla vuxna i skolan agerar vid olika former av kränkningar. Arbetet mot kränkande behandling är grundläggande i skolors arbete för trygghet.

Av 6 kap. 6 § skollagen framgår att huvudmannen ska se till att det inom ramen för varje särskild verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av barn och elever.

Enligt 6 kap. 7 § skollagen ska huvudmannen se till att det genomförs åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för kränkande behandling.

Plan mot kränkande behandling

Av 6 kap. 8 § skollagen framgår att huvudmannen ska se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

Enligt 2 § förordningen (2006:1083) om barns och elevers deltagande i arbetet med en plan mot kränkande behandling ska en plan mot kränkande behandling upprättas, följas upp och ses över under medverkan av barnen eller eleverna vid den verksamhet som planen gäller för. Utformningen och omfattningen av barnens eller elevernas deltagande ska anpassas efter deras ålder och mognad.

Skriftliga rutiner för hantering av omhändertagande av mobiltelefoner

Av 5 kap. 4 e § skollagen framgår att det för varje skolenhet ska finnas skriftliga rutiner för hanteringen av omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning. Rutinerna ska beslutas av rektorn.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionens utredning visar att huvudmannen har vidtagit åtgärder för att säkerställa att det bedrivs ett förebyggande arbete för att skapa trygghet och motverka kränkande behandling på Hjortsjöskolan 7–9. Av huvudmannens redovisning och av intervjuer framgår att det på skolan genomförs en rad insatser för att skapa trygghet och motverka kränkande

behandling, att dessa insatser bygger på en analys av genomförda kartläggningar och utgår från de behov som finns på skolan. Att huvudmannen i sin redovisning av vidtagna åtgärder inte har redogjort för någon uppföljning och analys av om skolpersonalen har förutsättningar och ges det stöd som behövs för att kunna agera när elever utsätts för kränkande behandling bedöms ovan, i samband med huvudmannens åtgärdande arbete för att skapa trygghet och motverka kränkande behandling, se s. 13.

Skolinspektionens utredning visar även att åtgärder har vidtagits för att säkerställa att elever deltar i framtagandet av skolans plan mot kränkande behandling. Skolinspektionens utredning visar slutligen att huvudmannen har vidtagit åtgärder för att se till att det på skolan finns skriftliga rutiner för hantering av omhändertagande av mobiltelefoner. Skolinspektionen bedömer att huvudmannen har följt föreläggandet och att bristerna är avhjälpta.

X Sofie Lindén

Beslutsfattare
Signerat av: Sofie Lindén

X Nerman Hopovac

Föredragande
Signerat av: Nerman Hopovac

I ärendets slutliga handläggning har även regionjurist Maria Nyman, enhetschef Ildiko Lundkvist samt utredarna Viveka Berglund och Carolin Levinsson medverkat.